

LATVIJAS
KULTŪRAS
KANONA
KONKURSS

2021 / 2022

KULTŪRAS KANONA KONKURSA DESMITGADE AINAVAS PAPLAŠINĀŠANA: DABA, KULTŪRA UN ES

Konkursa moto: dabas un kultūras ainavu pārvēršu savas dvēseles ainavā.

2021./2022. mācību gadā Latvijas Kultūras akadēmija jau **desmito gadu** rīko Kultūras kanona konkursu Latvijas vispārizglītojošo skolu 10.–12. klašu un profesionālās izglītības skolu vecāko kursu skolēniem. Tas organizēts, lai nodrošinātu skolu jaunatnes līdzdalību kultūras mantojuma popularizēšanā un komunikācijā, radītu priekšnoteikumus Latvijas kultūras mantojuma integrācijai skolēnu ikdienas dzīves praksēs, izmantojot arī digitālās vides iespējas, attīstītu skolēnos apziņu par kultūras un dabas mantojumu kā kopīgu resursu, radošu spēju un inovāciju avotu. **Kultūras kanona konkursa stratēģiskais mērķis** ir sekmēt kultūras mantojuma saglabāšanu, tā sociālā, ekonomiskā un radošā potenciāla izmantošanu, Latvijas kultūras kanonā nosaukto vērtību aktualizēšanu, pievērst uzmanību sabiedrības kultūras procesu daudzveidībai un vērtību sistēmu atšķirībām, kā arī veicināt skolēnu radošumu un pilsonisko līdzdalību Latvijas kultūrtelpas veidošanā.

2021. gadā Latvijas kultūras kanona septiņās nozarēs grupētās kultūras vērtības tika papildinātas ar ainavu sadaļu.¹ Kultūras kanons ne tikai ir bagātināts ar astoņām kanoniskām dabas ainavām, bet arī simboliski paplašināts priekšstats par kultūras un dabas vērtību mijiedarbi Latvijas mantojuma veidošanā un saglabāšanā. Tradicionāli uzsvērtā dabas un kultūras vērtību atšķirīgā izcelsme, norādot, ka “daba beidzas tur, kur sākas kultūra”, jo daba var nozīmēt visu, kas dabiski pastāv, turpretī kultūrā ietilpst tikai cilvēka radītais. Pāreju no dabas uz kultūru ne vienmēr ir viegli definēt, tomēr dabas un kultūras vērtību savstarpējā ietekme un saikne īpaši izgaismojas, runājot par mantojuma saglabāšanu.

Mantojums ir sarežģīts jēdziens, tajā dabas un kultūras fenomeni ir cieši saistīti un lielā mērā neatdalāmi. Sabiedrības pieredzē dabas un kultūras vērtības ļauj apzināties piederību kādai teritorijai, konstruēt identitāti, mudina aizsargāt un uzturēt tās vietas, kur cilvēki vēlas dzīvot, strādāt vai apmeklēt. Pēdējos gados atzīta ne tikai dabas un kultūras mantojuma iekšējā vērtība, bet arī tā īpašā loma mūsdienu sabiedrībā, arī ilgtspējīgas, taisnīgas un zaļākas ekonomikas, kā arī tūrisma attīstībā.

¹ Pieejams: <https://kulturaskanons.lv/list/?l=8#landscapes>; skatīts 14.09.2021

Konkursa uzdevumi izstrādāti kā atbalsts “Kultūras izpratnes un pašizpaušmes mākslā mācību jomas” jaunā satura ieviešanai. Konkursa rīkošanas ikgadējie Latvijas Kultūras akadēmijas partneri ir Latvijas Republikas Kultūras ministrija, Valsts izglītības satura centrs, projekts “Skola 2030”, Latvijas Nacionālā bibliotēka, kultūrizglītības programma “Latvijas skolas soma”, Latvijas Nacionālais kultūras centrs un UNESCO Latvijas Nacionālā komisija.

Konkursa mērķis

Kultūras kanona konkursa 2021/2022 mērķis ir padziļināt skolu jaunatnes zināšanas par Latvijas kultūras kanonā iekļautajām kultūras norisēm un notikumiem, sekmēt pētniecisku, radošu un praktisku iesaisti Latvijas kultūras kanona vērtību aktualizēšanā, īpašu uzmanību pievēršot Kultūras kanona ainavu sadaļā iekļautajām vērtībām un to daudzveidīgajām saiknēm ar citām kultūras kanona vērtībām, attīstīt prasmes savā dzīvesvietā identificēt kultūras un dabas vērtības ar izteiktu konkrētās vietas identitātes veidošanas un kultūras tūrisma sekmēšanas potenciālu.

Konkursa uzdevumi

1. Iesaistīt skolēnus Latvijas kultūras kanona vērtību, tai skaitā ainavu sadaļā iekļauto vērtību izpētē.
2. Attīstīt skolēnu izpratni par kopīgo un atšķirīgo kultūras un dabas mantojuma saglabāšanā un pārvaldībā.
3. Attīstīt skolēnu prasmes apzināt savā dzīvesvietā – pagastā, pilsētā, novadā viņuprāt spilgtākās kultūras un dabas vērtības; reflektēt par savu attieksmi pret šīm vērtībām un to nozīmi personiskās kultūras pieredzes veidošanā un vietas piederības sajūtas stiprināšanā.
4. Attīstīt izglītojamo lietpratību tūrisma maršrutu izveidē, kur radoši un jēgpilni iekļautas kultūras un dabas vērtības, konkrētajai vietai raksturīgi kultūras artefakti, kultūrtelpas un dabas vides elementi.
5. Nodrošināt Latvijas skolu jauniešu līdzdalību Latvijas kultūras un dabas mantojuma apzināšanā, īpaši kultūras kanona vērtību un kultūras artefaktu pārmantošanā un komunicēšanā.
6. Veicināt skolēnu radošumu un sadarbības prasmes radoši pētnieciska uzdevuma īstenošanā.
7. Veidot platformu jēgpilnu, drosmīgu, oriģinālu, eksperimentālu un praktiski nozīmīgu ideju realizācijai kultūrvidē.

Konkursa rezultātā

- tiks padziļināta skolu jauniešu izpratne par Latvijas kultūras un dabas mantojuma vērtībām; attīstīta pašvadīta mācīšanās un mērķtiecīga refleksija par šo vērtību nozīmi personiskajā izaugsmē un dažādu paaudžu pasaules redzējumā;
- tiks attīstīta skolēnu kompetence komunicēt citiem Latvijas un/vai ārvalstu iedzīvotājiem savu personisko attieksmi un redzējumu par sava pagasta/pilsētas/ novada spilgtākajām kultūras un dabas vērtībām ar mērķauditorijai piemērotu, oriģinālu tūrisma maršrutu piedāvājuma starpniecību;
- skolēni un pedagogi integrējas kultūras un dabas mantojuma kopienās, iesaistās mantojuma saglabāšanā un pārvaldībā;
- tiks padziļināta pedagogu izpratne par kultūras, mākslas un citu humanitāro un sociālo zinātņu tematiem vidējās izglītības programmās.

Dalībnieki

Latvijas vispārīzglītojošo skolu, t.sk. mazākumtautību izglītības programmu, 10.–12. klašu skolēni, profesionālās izglītības skolu vecāko kursu audzēkņi.

Norise

Konkursa norisi organizē Latvijas Kultūras akadēmija sadarbībā ar Latvijas Republikas Kultūras ministriju, Latvijas Nacionālo bibliotēku, programmas “Latvijas skolas soma” pārstāvjiem, Valsts izglītības satura centru un projektu “Kompetenču pieeja mācību saturā” (Skola2030). Konkurss notiek trīs kārtās. Pirmajā kārtā notiek konkurss reģionos, otrā kārtā – radošā darbnīca Rīgā, trešā kārtā – konkursa fināls Rīgā.

Pirmās kārtas norise

- Izglītības iestāde izveido komandu trīs skolēnu sastāvā, kuru vada skolotājs.
- Izglītības iestāde aizpilda pieteikuma formu tiešsaistē <https://ej.uz/Kanonakonkurss2021> līdz 2021. gada 10. novembrim.
- Pirmā kārtā notiek plānošanas reģionos (Rīgā un Pierīgā, Kurzemē, Zemgalē, Vidzemē, Latgalē) laikā no 2021. gada 22. līdz 26. novembrim.
- Komanda gatavo uzdevumu, ko demonstrē klātienē žūrijai konkursa pirmajā kārtā.
- Pirmās kārtas uzdevumu klātienē vērtē konkursa rīkotāju izveidota žūrija, kuras sastāvā ir Kultūras ministrijas, Latvijas Nacionālās bibliotēkas, kultūrizglītības programmas “Latvijas skolas soma” pārstāvji, Valsts izglītības satura centra, projekta “Kompetenču pieeja mācību saturā” (Skola2030), Latvijas Nacionālā Kultūras centra, Latvijas Kultūras akadēmijas, UNESCO Latvijas Nacionālās komisijas, mediju pārstāvji u.c., vērtējot atbilstoši iepriekš noteiktiem un izziņotiem kritērijiem.
- Reģionos katra komanda tiek novērtēta un atbilstoši iegūtajai vietai apbalvota ar konkursa rīkotāju diplomu.
- Pēc konkursa pirmās kārtas saskaņā ar konkursa žūrijas vērtējumu, **divas līdz trīs** labākās katra reģiona komandas tiek izvirzītas uz konkursa otro kārtu.
- Nelabvēlīgas epidemioloģiskās situācijas gadījumā iespējama konkursa norises pārceļšana uz tiešsaistes formātu. Konkursa klātienes norises nosacījumi tiks precizēti un komunicēti konkursa dalībniekiem īsi pirms 1. kārtas norises.

Pirmās kārtas uzdevums:

1. Izpēta Kultūras kanona mājaslapu <https://kulturaskanons.lv> un Kultūras kanonā iekļautās kultūras vērtības, tai skaitā ainavu sadaļas vērtības.
2. Veic sava pagasta/pilsētas/novada dabas un kultūrvides izpēti ar mērķi atklāt vērtības, kuras vai nu 1) ir iekļautas Latvijas kultūras kanonā, vai 2) tām ir kāda simboliska saikne ar kultūras kanona vērtībām, vai 3) tām ir īpaša nozīme konkrētās vietas iedzīvotāju ikdienas praksēs un kultūras dzīvē (bet tās nav iekļautas Latvijas kultūras kanonā).
3. Izpēta esošo tūrisma maršrutu piedāvājumu pētītajā teritorijā un vērtē to nozīmi tūristu attieksmes veidošanā pret konkrētās vietas dabas un kultūras mantojumu.
4. Izstrādā jaunu, oriģinālu tūrisma maršrutu, kur iekļautas apzinātās kultūras un dabas vērtības, identificētās dabas un kultūrainavas. Maršrutā atklāj kultūras un dabas mantojuma unikalitāti, īpašo simbolisko nozīmi, tā aizsardzības pieejas un tūrista emocionālās pieredzes bagātināšanas potenciālu. Maršruta ilgums – 70 – 90 minūtes.

5. Rada inovatīvu, jaunajās tehnoloģijās balstītu tūrisma maršruta piedāvājuma formātu un testē to sadarbībā ar tūrisma nozares pārstāvjiem, kultūras un dabas mantojuma ekspertiem, saviem skolas biedriem, kā arī potenciālo maršruta mērķauditoriju.
6. Sagatavo un prezentē savas komandas izstrādāto tūrisma maršrutu, prezentācijā iekļaujot arī 2. un 3. uzdevuma izpildes rezultātus. Argumentē un pamato maršrutā iekļauto mantojuma objektu un piedāvājuma tehnoloģisko risinājumu izvēli.
7. Tūrisma maršruta prezentācija iespējama brīvi izvēlēta formātā – tikai mutiski, ar uzskates materiāliem, izmantojot *Powerpoint* vai cita formāta prezentācijas, audio, video materiālus u.tml.

Pirmās kārtas koordinatori un norises datumi

(22. – 26. novembris, konkursi reģionos)

Plānošanas reģions	Norises pilsēta un vieta	Koordinators	Datums
Vidzeme	Cēsis Cēsu Vēstures un mākslas muzejs / Cēsu Jaunā pils (Pils laukums 9)	Kristīne Skrīvere Cēsu Vēstures un mākslas muzeja vadītāja kristine.skrivere@cesis.lv	22. novembris
Kurzeme	Kuldīga Kuldīgas Mākslas nams (1905. gada iela 6)	Terēza Strauta Kuldīgas novada pašvaldības Kultūras projektu vadītāja tereza.strauta@kuldiga.lv	23. novembris
Latgale	Rēzekne Latgales vēstniecība GORS (Pils iela 4)	Daira Lāce Latgales vēstniecības GORS pasākumu producete daira.lace@rezekne.lv	24. novembris
Zemgale	Jelgava Jelgavas Spīdolas Valsts ģimnāzija (Sarmas iela 2)	Lita Vēvere Kultūras un pašizpaušmes mākslā mācību jomas vadītāja Jelgavas pilsētā un Spīdolas Valsts ģimnāzijā lita.vevere@gmail.com	25. novembris
Rīga un Pierīga	Rīga Latvijas Kultūras akadēmijas Eduarda Smiļģa Teātra muzejs (E. Smiļģa iela 37)	Laura Ozoliņa Latvijas Kultūras akadēmijas mākslinieciskās jaunrades projektu vadītājas asistente laura.ozolina@lka.edu.lv	26. novembris

Otrās kārtas norise

Radošais seminārs Rīgā LKA Teātra mājā “Zirgu Pasts” (Rīga, Dzirnau iela 46)

2022. gada 7. janvārī

Konkursa otrajā kārtā (seminārā) piedalās konkursa finālisti: reģionu konkursu desmit līdz piecpadsmit uzvarējušās komandas (divas vai trīs no reģiona).

Konkursa rīkotāji kopā ar kultūras un radošā sektora, kā arī tūrisma nozares profesionāļiem piedāvās apgūt inovatīvas un oriģinālas tūrisma maršrutu veidošanas prakses, digitālās vides un jauno tehnoloģiju integrēšanu mantojuma reprezentācijā; atklās dramaturģijas principu

izmantošanas pieredzes, kā arī radošuma un improvizācijas lomu maršruta izstrādes jaunrades procesā. Radošais seminārs paredzēts, lai uzlabotu fināla uzdevuma izpildei nepieciešamās prasmes un kompetenci. Skolotāji saņems sertifikātus par dalību seminārā.

Radošā semināra noslēgumā komandas saņem detalizētus norādījumus fināla uzdevumam, kas jāveic līdz 3. kārtas norises dienai. Fināla uzdevuma izpildē tiek izmantotas seminārā (2. kārtā) iegūtās prasmes un kompetences.

Trešās kārtas norise / fināls

2022. gada 11. marts

- Konkursa trešās kārtas noslēgums (fināls) notiek Rīgā, Latvijas Nacionālajā bibliotēkā 2022. gada 11. martā.
- Konkursa finālu vērtē konkursa rīkotāju izveidota žūrija, kuras sastāvā ir Kultūras ministrijas, Latvijas Nacionālās bibliotēkas, Valsts izglītības satura centra, projekta “Kompetenču pieeja mācību saturā” (Skola2030), kultūrizglītības programmas “Latvijas skolas soma”, Latvijas Nacionālā Kultūras centra, Latvijas Kultūras akadēmijas, UNESCO Latvijas Nacionālās komisijas pārstāvji un citi pieaicināti eksperti.
- Konkursa žūrija finālā komandām var piešķirt nominācijas, bet komandai ar visaugstāko punktu skaitu tiks piešķirts konkursa pirmās vietas diploms.
- Visi konkursa fināla dalībnieki saņem Kultūras kanona konkursa finālista diplomu, kā arī Latvijas Kultūras akadēmijas, Kultūras ministrijas un žūrijas speciālbaldas.

Fināla uzdevums:

Skolēnu komandas demonstrē savus izstrādātos tūrisma maršrutus, kuru vērtēšanas kritēriji tiks izsludināti konkursa 2. kārtā.

Skolēnu komandas piedalās Kultūras kanona konkursa desmitgadei veltītā erudīcijas spēlē par Kultūras kanona vērtībām.

Galveno aktivitāšu laika plāns

2021. gada 10. novembris	Dalībnieku pieteikšanās termiņš dalībai konkursā
2021. gada 22. – 26. novembris	Reģionālo konkursu norise – pirmā kārtā
2022. gada 7. janvāris	Seminārs Rīgā – otrā kārtā (LKA Teātra mājā “Zirgu pasts”)
2022. gada 8. janvāris – 10. marts	Gatavošanās finālam
2022. gada 11. marts	Fināls Rīgā (Latvijas Nacionālajā bibliotēkā)

Rīkotāji

Konkursu organizē Latvijas Kultūras akadēmija

Konkursa kuratore **Anda Laķe**, tālr. 29411108, lake.anda@gmail.com

Projekta vadītāja **Kristīne Freiberga**, tālr. 29939915, kristine.freiberiga@lka.edu.lv

Asistente, sabiedrisko attiecību speciāliste **Aija Lūse**, tālr. 29107218, aija.luse@lka.edu.lv

Projekta vizuālās identitātes autore **Kaiva Dreika**

Projekta vizuālās komunikācijas speciāliste **Aija Melbārde**, tālr. 29740077, info@lka.edu.lv

Informācija par konkursu pieejama

Kultūras kanona *Facebook* lapā <https://www.facebook.com/latvijaskulturaskanons>

Latvijas Kultūras akadēmijas mājaslapā www.lka.edu.lv

Kultūras ministrijas mājaslapā www.km.gov.lv

Valsts izglītības satura centra mājaslapā www.visc.gov.lv

Latvijas kultūras kanona mājaslapā <http://www.kulturaskanons.lv>

Latvijas valsts simtgades mājaslapā <https://lv100.lv/>

Ieteicamie informācijas resursi

<http://www.kulturaskanons.lv>

<http://www.letonika.lv>

<https://lv100.lv/programma/>